

- (<https://movkimolia.gr/feed>)
- (<https://movkimolia.blogspot.com/>)

Με μια ματιά

Κατηγορίες

Επιλογή Κατηγορία

Ιστορικό

Επιλέξτε μήνα

🔍 Έτσι αγαπάς εσύ, του Πέδρο Σαλίνας (<https://movkimolia.gr/2016/05/%ce%ad%cf%84%cf%83%ce%b9-%ce%b1%ce%b3%ce%b1%cf%80%ce%ac%cf%82-%ce%b5%cf%83%cf%8d-%cf%84%ce%bf%cf%85-%cf%80%ce%ad%ce%b4%cf%81%ce%bf-%cf%83%ce%b1%ce%bb%ce%af%ce%bd%ce%b1%cf%82.html>)

Ο Ορειβάτης, Χόρχε Μπουκάι (<https://movkimolia.gr/2016/05/%ce%bf-%ce%bf%cf%81%ce%b5%ce%b9%ce%b2%ce%ac%cf%84%ce%b7%cf%82-%cf%87%cf%8c%cf%81%cf%87%ce%b5-%ce%bc%cf%80%ce%bf%cf%85%ce%ba%ce%ac%ce%b9.html>) 🔍

Μάι 25 2016

Όταν πρωτοκατέβηκα στη Σμύρνη, Δ. Σωτηρίου

- Κατηγορία Αναλύσεις
(<https://movkimolia.gr/category/%ce%bb%ce%bf%ce%b3%ce%bf%cf%84%ce%b5%cf%87%ce%bd%ce%af%ce%b1/%ce%b1%ce%bd%ce%b3%ce%b5%ce%b9%ce%b2%ce%ac%cf%84%ce%b7%cf%82-%cf%87%cf%8c%cf%81%cf%87%ce%b5-%ce%bc%cf%80%ce%bf%cf%85%ce%ba%ce%ac%ce%b9.html>)
-

Εισαγωγικές επισημάνσεις

Το συγκεκριμένο απόσπασμα από το μυθιστόρημα τα *Ματωμένα Χώματα* δεν συνδέεται με την περιπέτεια του μικρασιατικού ελληνισμού, που αποτελεί το θεματικό κέντρο του έργου. Η συγγραφέας τοποθετεί την αυτοβιογραφική αφήγηση του μικρού ήρωά της στα 1910 και συνδέει την εξιστόρησή του με δυο σημαντικά βιώματα της παιδικής του ηλικίας: την πρώτη επαφή με την κοσμοπολίτικη Σμύρνη, που εντυπωσιάζει το μικρό χωριατόπουλο και την πρώιμη απεξάρτησή του από την οικογένεια, η οποία σύμφωνα με τα δεδομένα της εποχής, επιβαλλόταν στα αγόρια των χαμηλών κοινωνικών τάξεων, γύρω στην ηλικία των δώδεκα χρόνων. Η πορεία του αγοριού προς την ενηλικίωση περνά μέσα από τη βιοπάλη, έτσι ουσιαστικά στο απόσπασμα παρακολουθούμε την ενηλικίωση του αφηγητή, η οποία συνοδεύεται από υψηλό αίσθημα αυτοεκτίμησης. Μέσα από την αφήγηση της προσωπικής και οικογενειακής ιστορίας του ήρωα πληροφορούμαστε την περιπέτεια, τις κατακτήσεις και τις τραγωδίες του μικρασιατικού ελληνισμού κατά τη μακρά ιστορική διαδρομή του στην περιοχή, στοιχεία βέβαια που ξεδιπλώνονται σε όλο το έργο και δεν αναδεικνύονται στο ανθολογούμενο απόσπασμα.

Τα **πρόσωπα** του αποσπάσματος είναι ο πρωταγωνιστής ο δεκαεξάχρονος Μανόλης, που ξεκινά ολομόναχος μια νέα ζωή στην κοσμοπολίτικη Σμύρνη εξαναγκασμένος από τον πατέρα του, για να διδαχτεί την τέχνη του εμπορίου. Σε δεύτερο πλάνο εμφανίζονται ο αυστηρός πατέρας του, που του ασκούσε απόλυτη εξουσία, η υποταγμένη στις θελήσεις του άντρα της και στοργική μητέρα του Μανόλη, ο Πυθαγόρας Λάριος, ο προικισμένος δάσκαλος, που του ενέπνευσε φιλομάθεια και φιλοπεριέργεια, ο Χρίστος, ο λαϊκός οργανοπαίχτης, που κέντριζε την φαντασία του και ο αυτοδημιούργητος έμπορος Χατζησταυρής, που του δίνει την πρώτη ευκαιρία να χτίσει το μέλλον του.

Θέμα

Η πρώτη επίσκεψη του κεντρικού ήρωα Μανόλη Αξιώτη στη Σμύρνη, το κέντρο του μικρασιατικού ελληνισμού, το 1910. Στη μεγάλη πολιτεία βρίσκει εργασία κοντά σ' ένα σταφιδέμπορο και με αυτό τον τρόπο ανεξαρτητοποιείται από την οικογένειά του.

■ Για τα τοπόσημα που αναφέρονται στο απόσπασμα, δες τη σχετική παρουσίαση με σπάνιο ιστορικό υλικό εδώ (https://www.scribd.com/presentation/439964371/%CE%9F%CF%84%CE%B1%CE%BD-%CE%A0%CF%81%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B5%CE%B2%CE%B7%CE%BA%CE%B1-%CE%A3%CF%84%CE%B7-%CE%A3%CE%BC%CF%85%CF%81%CE%BD%CE%B7-%CE%A4%CE%BF%CF%80%CE%BF%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CE%92-%CE%94%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B7%CE%B3%CE%AD%CF%81%CE%B7#from_embed)

Δομή

Το απόσπασμα χωρίζεται στις εξής πέντε ενότητες:

1. «*Σεπτέμβρης ήταν του 1910...κι αν με προσέχουν οι περαστικοί*»

► πρώτη γνωριμία με τη Σμύρνη.

2. «*Μόλις βγήκα στην προκουαία ... ν' ακούσω την καρδιά της*»,

► εντυπώσεις από τον περίπατο στην προκουαία.

3. «*Οι άνθρωποι στη Σμύρνη ... και συνεχίζω έπειτα το σουλάτσο*»

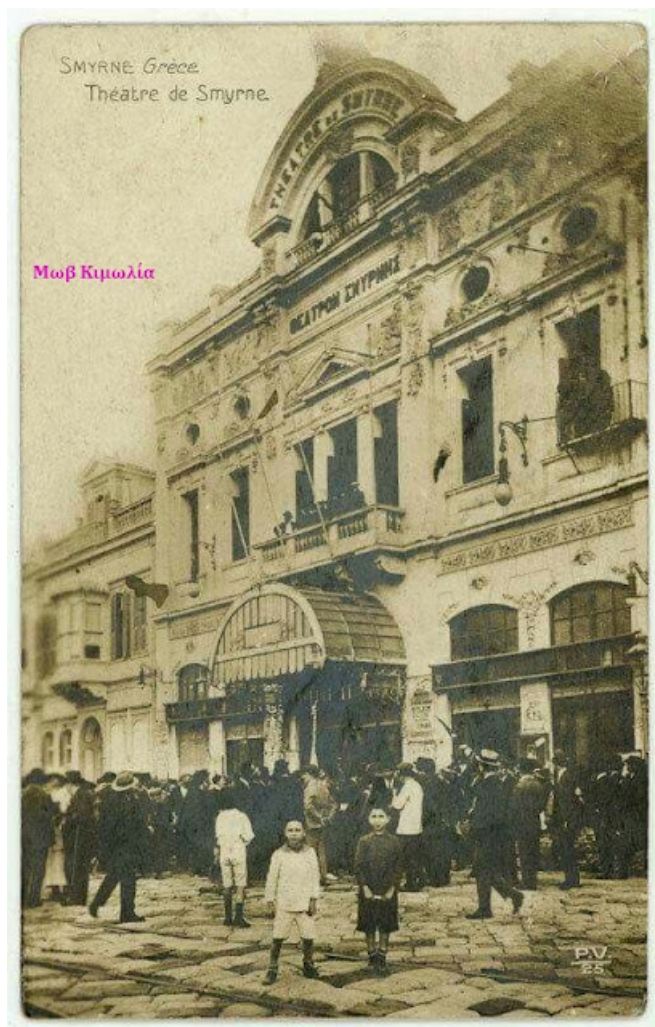
► περιήγηση στο Φραγκομαχαλά και στην αγορά, προσκύνημα στην Αγία Φωτεινή.

4. «*Τόνε βρήκα στον κυρ φατόρο ... και τα ξαναλέμε για την πλευρωμή*»,

► Συνάντηση και συμφωνία στο μαγαζί του Χατζησταυρή.

5. «*Όταν βγήκα έξω ... δίχως να τρώω ξύλο...*»,

► εντυπώσεις από την κοσμοπολίτικη νυχτερινή Σμύρνη

Σμύρνη 1900

Πρώτη ενότητα

Στην πρώτη ενότητα «ακούμε» την προσωπική μαρτυρία του Μανόλη Αξιώτη, που βρέθηκε για πρώτη φορά έφηβος στη Σμύρνη του 1910. Η εξομολόγησή του έχει αυτοβιογραφικό χαρακτήρα. Η αφήγηση ζωντανεύει εμπειρίες και βιώματα του ήρωα από την εφηβική του ηλικία, που την ανακαλεί τώρα στη μνήμη του και τη διηγείται όντας πια ενήλικος. Οι εντυπώσεις του έχουν πια κατασταλάξει, οι προσδοκίες του έχουν επαληθευτεί ή όχι, και πάντως ο ήρωας έχει πια την εμπειρία και τη γνώση να δει πώς η πρώτη γνωριμία με την κοσμοπολίτικη και ανεξερεύνητη Σμύρνη χάραξε την κατοπινή διαδρομή του. Γι' αυτό η αφήγησή του έχει μεν το άρωμα και τη γεύση της εφηβείας, αλλά εμπλουτίζεται με σχόλια και παρατηρήσεις του ώριμου αφηγητή.

Στη Σμύρνη φτάνει μια φθινοπωρινή μέρα, χωρίς να έχει απομακρυνθεί ξανά από το σπίτι του, χωρίς να γνωρίζει κανέναν, χωρίς την προστασία της οικογένειας, μόνο μ' έναν τρίχινο σάκο που τού 'δωσε η μάνα του με τα στοιχειώδη, μια συστατική επιστολή και μια διεύθυνση του σταφιδέμπορα που ίσως τον έπαιρνε στη δουλειά. Όπως είναι φυσικό, το φτωχόπαιδο (*«με τα πρώτα παπούτσια που φόραγα ποτέ στη ζωή μου να με στενεύουνε»*) από τον Κιρκιντζέ νιώθει *«σαν το ξεριζωμένο δεντρί»*. Ανάμεικτα συναισθήματα τον πλημμυρίζουν καθώς με την επίσημη αστική φορεσιά του βαδίζει στα άγνωστα σοκάκια της απέραντης πολιτείας. Φόβος, δειλία, ανασφάλεια (*«κάθε τόσο έσκυβα και καθάριζα με το χέρι τα παπούτσια μου»*) αλλά και υπερηφάνεια τον διακατέχουν καθώς αναλαμβάνει πρώτη φορά την ευθύνη του εαυτού του (*«ήμουνα περήφανος με το νέο σουλούπι μου»*). Η φράγκικη φορεσιά του μικρού χωριατόπουλου, που προέρχεται από αγροτική οικογένεια, εκφράζει την ανάγκη του να ταιριάζει στα ήθη της κοσμοπολίτικης πολιτείας αλλά και την αγωνία και την ανασφάλειά του μήπως και κάτι πάνω του πρόδιδε την ταπεινή κοινωνική καταγωγή του (*«έριχνα κλεφτές ματιές να δω πού βρίσκομαι και αν με προσέχουν οι περαστικοί»*).

Μωβ Κιμωλία

Δεύτερη ενότητα

Πατώντας στην προκυμαία κάθε αρνητικό συναίσθημα υποχωρεί, καθώς τού αποκαλύπτεται η πανοραμική άποψη της Πολιτείας και τον αιχμαλωτίζει. Κάθε τι εξάπτει την περιέργειά του, του προκαλεί έκπληξη και θαυμασμό. Κάθε εμπειρία του παιδιού στην πόλη παρουσιάζεται με φανταχτερά χρώματα, αλλά και ρεαλισμό, επενδυμένη με ευχάριστα, πρωτόγνωρα συναισθήματα, «Μόλις βγήκα στην προκυμαία τα ξέχασα όλα... Ήρθαν οι εντυπώσεις και με πήραν απαλά... έμεινα εκεί εντυπωσιασμένος».

Με ένα απλωμένο ασύνδετο σχήμα η συγγραφέας αποδίδει τη λαχτάρα του ήρωα να ρουφήξει κάθε εικόνα και να ακούσει κάθε ήχο της πολύβουης πολιτείας, ενώ η περιγραφή ακολουθεί το βλέμμα του από το λιμάνι προς την πόλη. Μαγεύεται από τη θάλασσα, τα βαποράκια, τα μαρμαρένια σπίτια, τις καρότσες, τα τραμ και το θορυβώδες πλήθος, που πλημμυρίζει τους δρόμους, τα καφενεία και τις λέσχες. Ο μικρός ήρωας παρατηρεί ότι καμιά ανησυχία δεν ταραξεί αυτόν τον κόσμο, που κινείται ζωηρά και ανέμελα μετέχοντας σε μια ατμόσφαιρα πανηγυρική. Ενώ δίνονται στοιχεία του καθημερινού μόχθου των ανθρώπων, τα βαποράκια που σκίζουν το νερό, η φόρτωση και εκφόρτωση των εμπορευμάτων, οι καρότσες και τα τραμ, το σκηνικό θυμίζει γιορτή, αφενός γιατί αντανακλά τα ευχάριστα συναισθήματα του παιδιού και αφετέρου, για να υποβάλει στον αναγνώστη την αίσθηση της ευζωίας και της αφθονίας της Σμύρνης. Ο Μανόλης μένει έκθαμβος από το πρωτόγνωρο θέαμα (τα κύματα ανεβοκατεβαίνουν, μύδια, εκατομμύρια μύδια ήταν σφηνωμένα, οι σκάλες...) και τις μεθυστικές μυρωδιές (ανασημιά που μοσχοβόλαγε θαλασσινά), που αναπαριστά η συγγραφέας με γλαφυρές κινητικές, ακουστικές, οσφρητικές και οπτικές εικόνες.

Συνεπαρμένος από τα θέληττρα της πόλης θυμάται τις διηγήσεις για τη Σμύρνη, που ερέθιζαν τη φαντασία του, όταν ήταν ακόμη στο χωριό του, τις «καθαρές» και «στρωτές» ιστορίες του δασκάλου του και τα «ζωηρά» τραγούδια του Χρίστου του οργανοπαίχτη, που εξυμνούσαν μια Σμύρνη μαγική. Οι αναμνήσεις αυτές επιβεβαιώνουν ότι ο Μανόλης υλοποιεί ένα παιδικό του όνειρο αλλά και όνειρο όλων των παιδιών της ηλικίας του και της εποχής του, να ταξιδέψουν από το περιορισμένο χωριό τους στην πολυθύλητη Σμύρνη (και μεις τα παιδιά λαχταρούσαμε: «Αχ τότε θα τηνε γνωρίσουμε τούτη την πολιτεία!»). Απευθύνεται μάλιστα νοερά στο δάσκαλό του, από τα χρόνια της ωριμότητας πια, δηλώνοντας ότι η συγκλονιστική εμπειρία που ζούσε τότε στην προκυμαία της Σμύρνης έδινε υπόσταση σε κάθε πραγματική ή μυθική διήγησή του. Η Σμύρνη ξεπέρασε τις προσδοκίες του και τον εντυπωσίασε τόσο που εύχεται να μπορούσε γίνει ένα πελώριο μάτι και αυτί, για να τη γνωρίσει μονομιάς.

Στην δεύτερη ενότητα δίνονται επαρκή στοιχεία για την ηθογράφησή του ήρωα αλλά και τη φυσιογνωμία της πόλης. Το παιδί εμφανίζεται αποφασιστικό και θαρραλέο, καθώς ξεπερνάει γρήγορα το φυσιολογικό φόβο και τη δειλία λόγω της αποκοπής του από το οικείο οικογενειακό περιβάλλον του. Φαίνεται ακόμη απελευθερωμένο από το εξεταστικό βλέμμα του πατέρα και την αυστηρή του επίβλεψη. Η αρχική αγωνία και η αβεβαιότητα στην άγνωστη πόλη γρήγορα θα δώσει τη θέση της στην αισιοδοξία και την ανακούφιση από την πατρική σκληρότητα, πράγμα που θα αναδειχθεί εντονότερα στις επόμενες ενότητες. Οι συνειρμοί του, οι αναμνήσεις που αναμοχλεύονται μέσα του βλέποντας για πρώτη φορά την πολυπόθητη Σμύρνη, ο εκκλησιασμός με τη μητέρα, οι ιστορίες του δασκάλου και του Χρίστου, αποκαλύπτουν ένα παιδί στοχαστικό με ευαίσθητο ψυχισμό και ρομαντικό χαρακτήρα.

Το εντυπωσιασμένο βλέμμα του παιδιού, μέσα από την αληθοφανή παρέμβαση του παντογνώστη αφηγητή, «φωτογραφίζει» και την ανθρωπογεωγραφία της περιοχής, «δεν ήξερα τι να πρωτοδώ και τι να πρωτοχαρώ. Τη θάλασσα; Τα βαποράκια...; Τα μεγάλα μαρμαρένια σπίτια ...; Ή όλον εκείνον το χαρωπό, ξέγνοιαστο κόσμο που μπαινόβγαине με σαματά στις λέσχες και στα καφενεία κι έμοιαζε να ζει πανηγύρι;». Η ανθρωπογεωγραφία της πόλης απεικονίζεται με ρεαλισμό μέσω της περιγραφής πραγμάτων και συναισθημάτων. Στη συνέχεια ο μικρός ήρωας παρατηρεί με προσήλωση όλα εκείνα τα ετερόκλητα στοιχεία που συνθέτουν το μοναδικό εθνολογικό ψηφιδωτό της πολυπολιτισμικής Σμύρνης.

İzmir karşıyaka iplikçi zade yalısı 1921 yunanistan kralı için hazırlanan konak

Τρίτη ενότητα

Τον πληθυσμό της Σμύρνης αποτελούν Έλληνες, Τούρκοι, Λεβαντίνοι, Εβραίοι, και Αρμένιοι. Όλοι γνωρίζουν και επικοινωνούν στα ελληνικά, πράγμα που σημαίνει ότι ο Ελληνισμός κυριαρχεί πληθυσμιακά και πολιτιστικά. Ο αφηγητής καταγράφει τις εντυπώσεις του από τα εκατοντάδες καταστήματα, που κοσμούν την Πόλη και περιεργάζεται με θαυμασμό την πραγματεία τους. Η ποικιλία, η αφθονία και η πολυτέλεια χαρακτηρίζουν την αγορά της Σμύρνης και προβάλλουν την ακμή του εμπορίου και την οικονομική άνθηση της περιοχής. Ο Μανόλης παρατηρεί πολλές ξένες πινακίδες στο Φραγκομαχαλά (ονομαστή συνοικία της περιοχής που κατοικούνταν από Δυτικοευρωπαίους, κυρίως Γάλλους) , οι περισσότερες στα γαλλικά και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά στη Σμύρνη ζούσαν σε έναν παράδεισο. Ο Μανόλης έχει στερηθεί το παιχνίδι αφενός, γιατί η ανέχεια της οικογένειας δεν επέτρεπε τέτοιες πολυτέλειες και αφετέρου γιατί ο αυταρχικός πατέρας του το θεωρούσε χάσιμο χρόνου.

Μαγεμένος από τις πρωτόγνωρες εικόνες βαδίζει προς την Αγία Φωτεινή, όπου μένει εκστασιασμένος από το ψηλό καμπαναριό, τις ανάγλυφες παραστάσεις, τις εικόνες, τις γλυκόλαλες καμπάνες και το χρυσό σταυρό, που με το ύψος του επιβαλλόταν έναντι του Ισάρ τζαμιού των Τούρκων.

Το παιδί μπροστά στη θέα της Ευαγγελικής Σχολής που βρίσκεται στον περίβολο της Αγίας Φωτεινής, κοντοστέκεται συγκινημένο. Αναπολεί με θλίψη το απραγματοποίητο όνειρο να γινόταν κάποτε μαθητής της, όνειρο απατηλό για τη χαμηλή κοινωνική θέση της οικογένειάς του, *«Εκείδ'α πλάι στον περίβολο της Αγίας Φωτεινής βρήκα και την Ευαγγελική Σχολή. Είχα κάνει όνειρο να μπω εδώ μέσα, κι ο δάσκαλός μου ο Πυθαγόρας Λάριος με σιγοντάριζε»*. Οι γονείς του ήταν αγρότες και πίστευαν, κυρίως ο πατέρας του, ότι η ενασχόληση με τα γράμματα είναι για τους αργόσχολους και τους ακαμάτηδες. *«Αεροκοπανιτζή δεν τονε θέλω το υγιό μου. Εμείς είμαστε ρεσπέρηδες και χρειαζούμαστε χέρια»*. Στο σημείο αυτό η συγγραφέας με τη χρήση του ευθύ λόγου ζωντανεύει την πατρική φιγούρα, που είναι ούτως ή άλλως υποβλητική παρουσία σε όλο το απόσπασμα. Ο πατέρας φαίνεται άνθρωπος του μόχθου, εργατικός και αφοσιωμένος στην οικογένειά του αλλά με περιορισμένους πνευματικούς ορίζοντες. Είναι αδιάλλακτος, μονοκόμματος και τραχύς στους τρόπους, καθώς δε σέβεται τα όνειρα του παιδιού του, τη γνώμη και τις προτροπές ενός ειδικού, αλλά δε διστάζει να προσβάλει έμμεσα και το δάσκαλο *«Αεροκοπανιτζή δεν τονε θέλω το υγιό μου»*. Αποτρέπει τα παιδιά του από τη μόρφωση, δεν εκτιμά τις κλίσεις και τις ψυχολογικές τους ανάγκες, δεν τα αντιμετωπίζει ως ολοκληρωμένες προσωπικότητες με μοναδικά χαρίσματα, παρά σαν εργατικά χέρια, σαν αυριανούς υπαλλήλους του. Ακόμη και η μητέρα δείχνει την τρυφερότητα και την προστασία της στα παιδιά της *«κρυφά από τον πατέρα»*. Ο αυστηρός αφέντης της οικογένειας στερεί από το παιδιά του ακόμη και τα στοιχειώδη, ένα ζευγάρι παπούτσια, ένα παιχνίδι, και φυσικά το χαρτζιλίκι τους. Ακόμη και τώρα έστειλε το παιδί του σε μια άγνωστη πόλη χωρίς καμία οικονομική υποστήριξη, ούτε καν για τις πρώτες του ανάγκες. Γι' αυτό και ο ήρωας, όταν συνειδητοποιεί με ανακούφιση ότι τώρα δεν έχει να λογοδοτήσει σε κανένα, ούτε στον πατέρα του, αφήνεται σε κάποιες υπερβολές μεθυσμένο από την πρωτόγνωρη αίσθηση ελευθερίας και ανεξαρτησίας. Με αυτές τις υπερβολές βάζει όμως τα θεμέλια της ενηλικίωσής του *(«μιας και ήμουνα, για πρώτη φορά, αυτεξούσιος»)*

Το παιδί κινείται συνεχώς μέσα στο πλήθος σε διάφορα επίπεδα και χώρους της πόλης, απολαμβάνοντας την ελευθερία και ξεδεύοντας τα πενιχρά λεφτουδάκια του στις μικρές πολυτέλειες που αφθονούν στη Σμύρνη: *«Χώθηκα μέσα στο πλήθος, στο τσαρσί κι έπινα τσιτσιμπίρια και σερμπέτια κόκκινα και πράσινα «μπούζ-γκιμπί, κεκίκ-σουγιού», και χαϊρόμουνα που σπαταλούσα τα λίγα τεσσαράκια που μου 'βαλε στην τσέπη η μάνα μου, κρυφά απ' τον πατέρα»*. Μεγαλωμένο όμως καθώς είναι σε φτωχική εργατική οικογένεια και μαθημένο να εκτιμά το χρήμα ως καρπό του μόχθου δείχνει σύντομα αυτοσυγκράτηση και κατευθύνεται προς το μαγαζί του Χατζησταυρή, ελπίζοντας ότι θα τον προσλάβει.

Τέταρτη ενότητα

Ο κυρ Μιχαλάκης Χατζησταυρής είναι σταφιδέμπορος. Η αδρή περιγραφή του μαγαζιού του αποκαλύπτει μια ανθηρή επιχείρηση, που απασχολεί πλήθος εργατών, αλλά και την εργατικότητα και το πάθος του ίδιου του ιδιοκτήτη, ο οποίος δεν περιορίζεται να εμποτεύει το προσωπικό παρά εργάζεται με ζήλο και ο ίδιος. Ο Χατζησταυρής ηθογραφείται από τα εξωτερικά του χαρακτηριστικά. Φαίνεται άνθρωπος χορτάτος και καλοζωισμένος (*«ολοστρόγγυλη κοιλίτσα, διπλά προγούλια»*), αλλά η σβελλάδα του και ο δυναμισμός του αποκαλύπτουν ότι είναι αυτοδημιούργητος, χθεσινός παραγιός κι αυτός, που τα κατάφερε και πέρασε στην άλλη όχθη, αυτή του «αφεντικού». Ο Χατζησταυρής είναι ένα ζωντανό παράδειγμα που επαληθεύει τις απόψεις του πατέρα του Μανόλη για τους εμπόρους και το εμπόριο. Είναι όμως και ένα πρότυπο για το δεκαεξάχρονο φτωχόπαιδο, που ήρθε στη Σμύρνη, για να πετύχει και να διακριθεί. Τα αδύνατα πόδια του Κυρ- Μιχαλάκη προβάλλουν το νεύρο και την ακαταπόνητη εργατικότητα του, οι σπίθες στο βλέμμα του (*«είχε μάτι ξύπνιο που σπίθιζε και έπαιζε»*, *«με τρύπωνσε ίσαμε την ψυχή»*) την ευφυΐα και το επιχειρηματικό του δαιμόνιο. Ο τρόπος που μιλάει στους παραγιούς του και η αντίδρασή του από τη συστατική επιστολή της Δημογεροντίας φανερώνουν την κοινωνική καταγωγή του, τις λαϊκές καταβολές του. Είναι αεικίνητος και ως έμπορος διορατικός και γρήγορος στις αποφάσεις του. Τα λίγα λόγια, που σε ευθύ λόγο παραθέτει η συγγραφέας, είναι άμεσα, μετρημένα, κοφτά και ξεκάθαρα, όπως και ο ίδιος.

Πέμπτη ενότητα

Ο ήρωας μετά τη θετική έκβαση για την εύρεση εργασίας, αισθάνεται ευτυχής (*« πετούσα από χαρά»*), περήφανος και κυρίως μεγαλύτερος. *«Αν είχα μουστάκι θα το 'στριβα, τόσο ένιωθα άντρας»*). Δεν είναι πια το δεκαεξάχρονο παιδί, αφού μπορεί να συντηρεί τον εαυτό του, να κλείνει επαγγελματικές συμφωνίες, να αποκτά ρόλο και καθήκοντα και κυρίως αφού στεριώνει σιγά- σιγά στη πόλη των υποσχέσεων, στη μυθική Σμύρνη. Ελεύθερος και ξένοιαστος, καθώς ανεξαρτητοποιήθηκε πια από τα δεσμά της οικογένειας και έτσι μπορεί να χαρεί την πρώτη και μοναδική λεύτερη και ξέγνοιαστη μέρα της ζωής του, ξεχύνεται στην πόλη.

Καθώς περιδιαβαίνει με ασυνήθιστη, για ένα άβγαλτο χωριατόπουλο, άνεση στα σοκάκια της πόλης, στο μυαλό του κυκλοφορούν ελεύθερα για πρώτη φορά μακριά από την εξουσία του αυστηρού πατέρα, εικόνες και σκέψεις, μερικές από τις οποίες επηρεάζουν πρόσκαιρα την ψυχική του ευφορία (*«χωρίς να τρώω ξύλο»*) και ξυπνούν μέσα του γλυκόπικρα συναισθήματα. Μέσα από τις αναπολήσεις του δίνονται λεπτομέρειες που αναπλάθουν το παρελθόν επαναφέροντας ήχους και μυρωδιές και δημιουργώντας μια ποικιλία ζωής. Αυτό όμως που κυριαρχεί είναι οι ζωηρές εντυπώσεις του στη θέα μιας ζωντανής και πλούσιας πόλης, που περιμένει να την ανακαλύψει. Με μια έξοχη κινηματογραφική εικόνα η αφήγηση μάς μεταφέρει στην κοσμική Σμύρνη της νύχτας, όπου ο ζωηρός ευρωπαϊκός αέρας σμίγει με το πάθος και τη νυχτέλεια της Ανατολής. Η ευωχία, η υψηλή αισθητική, ο πλούτος, η ελευθερία έκφρασης, η χαρούμενη ατμόσφαιρα, ο ερωτισμός υποδηλώνονται έμμεσα από τις εντυπώσεις του παιδιού, αλλά η προσοχή του εστιάζει περισσότερο στα πλούσια εδέσματα και τις λαχταριστές λιχουδιές. Αυτά τα αγαθά που το φτωχόπαιδο από το Κίρκιντζέ τόσο έχει στερηθεί, αλλά ο ενήλικος Μανόλης της Σμύρνης μπορεί πια από αύριο να προσφέρει στον εαυτό του καταγράφονται με ευλαβική λεπτομέρεια. Βέβαια, η επιμονή της συγγραφέως στην καταγραφή της ζωής στην ανθηρή και ευτυχισμένη Σμύρνη συνδέεται με την ανάγκη να απαθανατίσει την πόλη λίγο πριν τη μικρασιατική καταστροφή που θα την ισοπεδώσει, θα την αιματοκυλίσει και θα την εξαφανίσει οριστικά ως πολιτιστική κοίτιδα.

Ο Μανόλης όμως, που, όπως και οι άλλοι Έλληνες, τίποτα δεν οσμίζεται από την επερχόμενη καταστροφή, αισθάνεται ότι ξαναγεννήθηκε στην πόλη αυτή, ότι έζησε όλα τα χρόνια του εκεί και έχει τη βεβαιότητα ότι θα μπορούσε να κάνει όνειρα, όσα όνειρα ήθελε. Έτσι η αίσθηση της ελευθερίας που αισθάνεται συναντιέται με την έκπληξη και τον ενθουσιασμό των νέων εμπειριών. Ερωτευμένος με την πόλη και ενθουσιασμένος με την ιδέα του εαυτού του, όπως ήδη σχηματίστηκε στο μυαλό του, νιώθει την έξαψη του ξεκινήματος μιας νέας ζωής και την ορμή να κατακτήσει το αντικείμενο του πόθου του. (*«Είσαι όμορφη, το ξέρεις; Είσαι πολύ όμορφη!»*)

Παρόλο που η τελευταία σκέψη του Μανόλη πριν κοιμηθεί είναι η τραυματική εμπειρία της πατρικής βίας και της καταπίεσης (*«χωρίς να τρώει ξύλο»*), η τελική αίσθηση που αφήνει το απόσπασμα δεν είναι μελαγχολική, παρά εκφράζει το φτερούγισμα της ψυχής του σε ένα αύριο ειρηνικό και ευτυχισμένο.

Αφηγηματική τεχνική

Η αφήγηση γίνεται μέσα από την προοπτική του ώριμου αφηγητή και μέσα από αναδρομή στο παρελθόν (αναδρομική αφήγηση), ενώ υπάρχουν και αρκετές προλήψεις, δηλαδή αναφορές στο μέλλον «*Κι είπα να πάω κατευθείαν ...το σουλάτσο*». Η αφήγηση γίνεται σε α' πρόσωπο (Άμεση αφήγηση), με συμμετοχή του αφηγητή σε όσα διαδραματίζονται (ομοδιηγητικός αφηγητής). Στο κείμενο υπάρχουν λίγοι διάλογοι και μονόλογοι, που ανασύρονται από το παρελθόν (πατέρας προς το δάσκαλο, δάσκαλος- Μανόλης) και άλλοι που αναφέρονται στο παρόν της εγκατάστασης στη Σμύρνη (Χατζησταυρίδης-Μανόλης, Μανόλης προς την προσωποποιημένη Σμύρνη).

Γλώσσα

Ζωντανή και εκφραστική δημοτική, με ισχυρό το γλωσσικό ιδίωμα των Μικρασιατών («ανεσημιά, των δουκώνε, στιμέρνει») και διανθισμένη με τούρκικες λέξεις, όπως «*ζεμπίλι, τσαρσί, τσιτσιμπίρια, ρεσπέρηδες, μπουζ-γκιμπί, κεκίκ-σουγιού*», που δίνει ρεαλισμό και γοητεία στην αφήγηση. Συναντάμε επίσης και ελάχιστες ξένες λέξεις, οι οποίες προβάλλουν τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της Σμύρνης («*αντρέσα, προβεγγέρα, φατόρος, Λούβρ. Μπον Μαρσέ*» κ.α.) Εκφραστικά μέσα

Πλούσια είναι τα εκφραστικά μέσα και επιστρατεύονται κυρίως για να ζωντανέψουν την ομορφιά, τον πλούτο και την ποικιλία ζωής της Σμύρνης καθώς και τα συναισθήματα του παιδιού. Ενδεικτικά:

Παρομοιώσεις: «*σαν το ξεριζωμένο δεντρί*», «*Αυτές οι σκάλες....λες κι ήταν τα χέρια του μεγάλου λιμανιού*», «*σαν βουτυρωμένα μάγουλα*», «*της μίλαγα σαν ερωτευμένος*», «*να μοιάζει με βάτραχο*».

Προσωποποίηση: «*ήρθαν οι εντυπώσεις και με πήραν απαλά και με μερώσανε*», «*τα κύματα ανεβοκατέβαιναν και καθώς ένιφταν τις μαλτεζόπετρες*», «*Είχα μόλις γνωριστεί με τη Σμύρνη...της μίλαγα...Είσαι όμορφη, το ξέρεις; Είσαι πολύ όμορφη*».

Μεταφορές: «*καρφώθηκα να βλέπω και να μη χορταίνω*», «*ο βλοημένος καρπός*», «*ήθελα να γίνω ένα τέτοιο μάτι να τα δω όλα μονομερής. Και να γίνω κι ένα πελώριο αφτί*», «*με πήρε από τη μύτη*», «*μάτι ξύπνιο που σπίθιζε*», «*συντροφεμένα σπίτια*».

Ασύνδετα σχήματα: «*ούζο, αγγουράκι, τηγανητό κρέας*», *σπόρους, τσεμπλεμπούδες, τηγανισμένα αμύγδαλα, λιμπινάρια*»

Πολυσύνδετο σχήμα: «*ήρθαν οι εντυπώσεις και με πήραν απαλά και με μερώσανε*»

Επίθετα: «*φράγκικο, γρανιτένιο, τρίχινο, φανταχτερές*, »

Σύνθετες λέξεις: πλακόστρωτοι, ακριβοκερδισμένο, γλυκόσυτση, γλυκόλαλες ομορφοστολισμένες. κ.ά.

Προτεινόμενες απαντήσεις στις ερωτήσεις

1. Ποιες είναι οι πρώτες εντυπώσεις και τα συναισθήματα του αφηγητή;

Ο Μανόλης Αξιώτης πρώτη φορά βρίσκεται μόνος του σε μια μεγαλούπολη και μάλιστα στην Σμύρνη. Αρχικά νιώθει σαν ξεριζωμένο δέντρο. Ο φόβος και η δειλία μπροστά στο άγνωστο είναι τα πρώτα συναισθήματα που τον ακολουθούν, αλλά υποχωρούν αμέσως, όταν φτάνει στην προκουμιά. (οι εντυπώσεις με πήραν απαλά και με μερώσανε). Θαυμάζει τα μαρμαρένια σπίτια, τα ξύλινα μπαλκόνια, τις καρότσες, το γρανιτένιο πλακόστρωτο και το τραμ. Πάνω από όλα όμως μαγεύεται από το πολύβουο πλήθος της πόλης, που κινείται με ζωηράδα και ανάλαφρη διάθεση, σαν να μετέχει σε πανηγύρι χαράς και όχι σε μια συνηθισμένη μέρα εργασίας. Ενθουσιάζεται και η γιορτινή ατμόσφαιρα σε συνδυασμό με την αύρα της αρωματισμένης θάλασσας τον γεμίζουν προσδοκίες καταλύοντας κάθε δισταγμό και αμηχανία. Τα μάτια του γεμίζουν από εικόνες και η ψυχή του από ενθουσιασμό. Θα 'θελε να γίνει «*ένα πελώριο μάτι και αυτί*», να δει και να ακούσει τα πάντα μονομιάς.

2. Ποιες μνήμες ξυπνούν στο μυαλό του αφηγητή καθώς αντικρίζει τη μεγάλη πολιτεία;

Καθώς ο ήρωας αγναντεύει τη θάλασσα καθισμένος στο μουράγιο και παρατηρεί το φόρτωμα των εμπορευμάτων στα πλοία που ταξίδευαν για την Ανατολή, θυμάται όλες τις ιστορίες που είχε ακούσει για τη Σμύρνη. Ζωντανεύουν στη μνήμη του οι ιστορίες για το χρυσόμαλλο δέρας που του είχε διηγηθεί ο δάσκαλος από διάφορα ηθοπλαστικά διηγήματα. Σ' αυτές τις αναμνήσεις συμπλέκονται και οι διηγήσεις του οργανοπαίχτη, του Χρίστου, που με τα σφυρναίικα τραγούδια του ξεσήκωνε τη φαντασία των παιδιών και αυτός ανάμεσά τους μαγεμένος

λαχταρούσε να γνωρίσει κάποτε αυτή τη μαγική πολιτεία. Θυμάται ακόμα και τη μάνα του, όταν παιδάκι τη συνόδευε στην εκκλησία και τρόμαζε από το μεγάλο ζωγραφισμένο μάτι στο θόλο της και εύχεται να γινόταν ένα τέτοιο μάτι και να ρουφήξει κάθε εικόνα της πόλης μονομιάς.

3. Από ποιες φυλές, έθνη και πολιτισμούς απαρτίζεται ο πληθυσμός της Σμύρνης; Ποια εντύπωση σχηματίζει ο αφηγητής για την κοινωνική ζωή της πόλης;

Ο αφηγητής περιγράφοντας τις εμπειρίες του από την πρώτη του επίσκεψη στη Σμύρνη, δεν παραλείπει να αναφερθεί και στο πληθυσμιακό στοιχείο. Την περίοδο αυτή η Σμύρνη είναι ένα μωσαϊκό από φυλές και πολιτισμούς. Αποτελείται στην πλειοψηφία της από Έλληνες, αλλά και Τούρκους, Εβραίους, Λεβαντίνους, Αρμένιους, Φράγκους, οι οποίοι συνδέονταν από την κοινή γλώσσα, μιλούσαν ελληνικά «οι άνθρωποι στη Σμύρνη μιλούσανε όλοι ελληνικά, ακόμα κι οι Τούρκοι κι οι Λεβαντίνοι κι οι Οβραίοι κι οι Αρμένιοι. Στο Φραγκομαχαλά...».

Αντικρίζοντας τα μεγάλα καταστήματα με τα ξενικά ονόματα αφενός σαστίζει «ξενικά ονόματα που δεν τα καταλάβαινα» και αφετέρου εντυπωσιάζεται, καθώς συναντά την αφθονία και την ποικιλία σε αυτά «και τι δεν έβρισκες σε τούτα τα μαγαζιά!». Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι βρίσκεται σε μια χορτάτη πολιτεία, με ευτυχισμένα παιδιά και παραχαϊδεμένες γυναίκες που ζουν πλουσιοπάροχα. Από τη ζωηρή κίνηση στους δρόμους, τη ξεγνοιασιά και την ανεμελιά των κατοίκων πείθεται ότι η κοινωνική ζωή είναι έντονη, ευχάριστη και ενδιαφέρουσα.

4. Ο αφηγητής έζησε στο χωριό του δύσκολα παιδικά και εφηβικά χρόνια, στη Σμύρνη νιώθει ευτυχισμένος. Βρείτε τα χωρία στο κείμενο που επιβεβαιώνουν αυτή την παρατήρηση.

Η παρατήρηση αυτή επιβεβαιώνεται στα ακόλουθα χωρία:

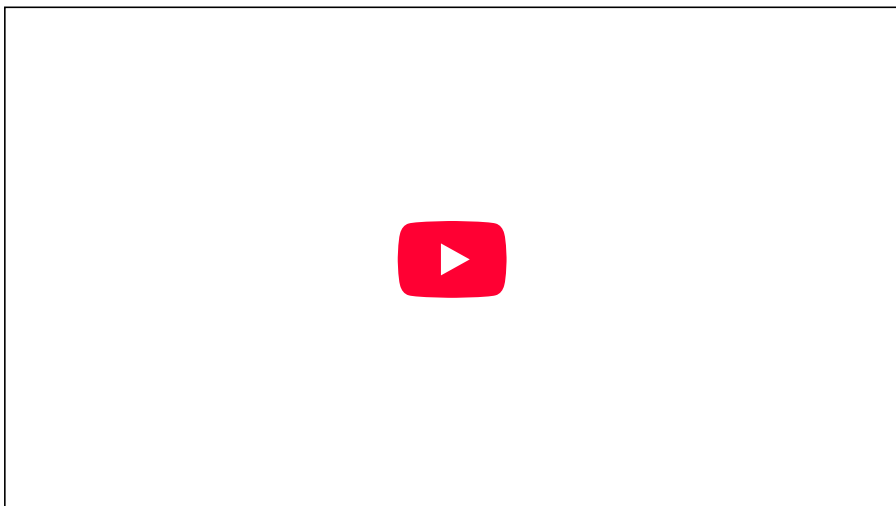
- «Ήρθαν οι εντυπώσεις και με πήραν απαλά και με μερώσανε και δεν ήξερα τι να πρωτοδώ και τι να πρωτοχαρώ»,
- « Τώρα ήθελα να γίνω ένα τέτοιο μάτι....μονομερίς»
- «Στάθηκα στην άκρη στο μουράγιο...κι έμεινα εκείδ'α εντυπωσιασμένος»
- «Είπα να βιαστώ....και τότες μ' έπιασε τρελή χαρά»
- «Όταν βγήκα έξω πετούσα από χαρά.....και ξέγνοιαστη μέρα της ζωής μου»
- «Όταν έπεσα να κοιμηθώ...όμορφη»
- «Εδώ στη Σμύρνη θα μπορούσα να κάνω όνειρα...δίχως να τρώω ξύλο».

Τα χωρία αυτά υποβάλλουν την ιδέα στον αναγνώστη ότι ο κύριος λόγος που ο Μανόλης νιώθει τώρα ευτυχής και απελευθερωμένος έγκειται στο γεγονός ότι λυτρώθηκε από την αυστηρότητα και τη σκληρότητα του πατέρα του, καθώς και ότι του δίνεται μια ευκαιρία να ξεφύγει από τη φτώχεια και την ανέχεια, που στιγμάτισαν τα παιδικά του χρόνια.

Βάνα Δουληγέρη

▼ Δες ένα φύλλο εργασίας του μαθήματος εδώ (<https://www.blogger.com/#>)και μια ενδιαφέρουσα σχετική παρουσίαση

▼ Δες και άκουσε τη συγγραφέα :

▼

(<https://www.addtoany.com/share?url=https%3A%2F%2Fmovkimolia.gr%2F2016%2F05%2F%25cf%258c%25cf%2584%2583%25ce%25bc%25cf%258d%25cf%2581%25ce%25bd%25ce%25b7-%25ce%25b4-%25cf%2583%25cf%2589%25cf%2584%25ce%25b7%25cf%2581.html&title=%CE%8C%CF%84%CE%B1%CE%BD%20%2F%258C%2F%2584%2F%2583%2F%258D%2F%2581%2F%25BD%2F%25B7%2F%25B4%2F%2583%2F%2589%2F%2584%2F%25B7%2F%2581>)

Προ ολίγου

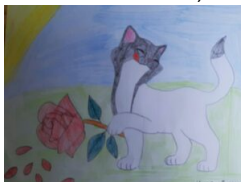
Ο μικρός πρίγκιπας και μια απρόσμενη συνάντηση, από τη Γεωργία Μ. (<https://movkimolia.gr/2025/02/%ce%bf-%ce%bc%ce%b9%ce%ba%cf%81%cf%8c%cf%82-%cf%80%cf%81%ce%af%ce%b3%ce%ba%ce%b9%cf%80%ce%b1%cf%82-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%ce%bc%ce%b9%ce%b1-%ce%b1%cf%80%cf%81%cf%8c%cf%83%ce%bc%ce%b5%ce%bd%ce%b7-%cf%83.html>)

(<https://movkimolia.gr/2025/02/%ce%bf-%ce%bc%ce%b9%ce%ba%cf%81%cf%8c%cf%82->

[%cf%80%cf%81%ce%af%ce%b3%ce%ba%ce%b9%cf%80%ce%b1%cf%82-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%ce%bf-%cf%83%ce%ba%cf%8d%ce%bb%ce%bf%cf%82-%ce%b1%cf%80%cf%8c-%cf%84%ce%b7%ce%bd.html\)](#)

Ο μικρός πρίγκιπας και ο σκύλος, από την Ελεάννα Μ (<https://monkimolia.gr/2025/02/%ce%bf-%ce%bc%ce%b9%ce%ba%cf%81%cf%8c%cf%82-%cf%80%cf%81%ce%af%ce%b3%ce%ba%ce%b9%cf%80%ce%b1%cf%82-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%ce%bf-%cf%83%ce%ba%cf%8d%ce%bb%ce%bf%cf%82-%ce%b1%cf%80%cf%8c-%cf%84%ce%b7%ce%bd.html>)

(<https://movkimolia.gr/2025/02/%ce%bf-%ce%bc%ce%b9%ce%ba%cf%81%cf%8c%cf%82->

[%cf%80%cf%81%ce%af%ce%b3%ce%ba%ce%b9%cf%80%ce%b1%cf%82-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%ce%b7-%ce%b3%ce%ac%cf%84%ce%b1.html\)](#)

Ο μικρός πρίγκιπας και η γάτα, Ιωάννα Μ. (<https://movkimolia.gr/2025/02/%ce%bf-%ce%bc%ce%b9%ce%ba%cf%81%cf%8c%cf%82-%cf%80%cf%81%ce%af%ce%b3%ce%ba%ce%b9%cf%80%ce%b1%cf%82-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%ce%b7-%ce%b3%ce%ac%cf%84%ce%b1.html>)

(<https://movkimolia.gr/2025/01/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-4%ce%b7-%cf%84%ce%b1-%cf%80%ce%bb%ce%b5%ce%bf%ce%bd%ce%b5%ce%ba%cf%84%ce%ae%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b1-%cf%84%ce%b7%cf%82-%ce%b5%ce%b9%cf%81%ce%ae%ce%bd%ce%b7.html>)

Ενότητα 4η: Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης, Ισοκράτης, Περί ειρήνης 19-21, Φύλλο εργασίας

(<https://movkimolia.gr/2025/01/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-4%ce%b7-%cf%84%ce%b1-%cf%80%ce%bb%ce%b5%ce%bf%ce%bd%ce%b5%ce%ba%cf%84%ce%ae%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b1-%cf%84%ce%b7%cf%82-%ce%b5%ce%b9%cf%81%ce%ae%ce%bd%ce%b7.html>)

(<https://movkimolia.gr/2024/12/%cf%84%ce%b1-%cf%80%ce%b1%ce%b9%ce%b4%ce%b9%ce%ac-%ce%bc%ce%b5%cf%84%ce%b1%ce%b3%cf%81%ce%ac%cf%86%ce%bf%cf%85%ce%bd-%cf%84%ce%b7%ce%bd-%cf%84%cf%81%ce%af%cf%80%ce%bb%ce%b1-%cf%84%cf%89%ce%bd-%ce%bf.html>)

Τα παιδιά μεταγράφουν την “Τρίπλα των Ονείρων” του Δημήτρη Μίγγα (<https://movkimolia.gr/2024/12/%cf%84%ce%b1-%cf%80%ce%b1%ce%b9%ce%b4%ce%b9%ce%ac-%ce%bc%ce%b5%cf%84%ce%b1%ce%b3%cf%81%ce%ac%cf%86%ce%bf%cf%85%ce%bd-%cf%84%ce%b7%ce%bd-%cf%84%cf%81%ce%af%cf%80%ce%bb%ce%b1-%cf%84%cf%89%ce%bd-%ce%bf.html>)

(<https://movkimolia.gr/2024/12/%ce%b7-%ce%b2%ce%b1%cf%83%ce%b9%ce%bb%ce%b5%ce%af%ce%b1-%cf%84%ce%bf%cf%85-%ce%bc%ce%b9%cf%87%ce%b1%ce%ae%ce%bb-%ce%b3%ce%84-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%ce%b7-%ce%b1%cf%85%ce%b3%ce%ae-%ce%bc%ce%b9%ce%b1%cf%82.html>)

Η βασιλεία του Μιχαήλ Γ΄ και η Αυγή μιας νέας Εποχής (<https://movkimolia.gr/2024/12/%ce%b7-%ce%b2%ce%b1%cf%83%ce%b9%ce%bb%ce%b5%ce%af%ce%b1-%cf%84%ce%bf%cf%85-%ce%bc%ce%b9%cf%87%ce%b1%ce%ae%ce%bb-%ce%b3%ce%84-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%ce%b7-%ce%b1%cf%85%ce%b3%ce%ae-%ce%bc%ce%b9%ce%b1%cf%82.html>)

(<https://movkimolia.gr/2024/11/%ce%b3-%cf%84%ce%ac%ce%be%ce%b7-2%ce%b7-%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-%ce%b8%cf%85%cf%83%ce%af%ce%b1-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%b7%ce%bd-%cf%80%ce%b1%cf%84%cf%81%ce%af%ce%b4%ce%b1.html>)

Γ΄ τάξη, 2η ενότητα, Θυσία για την πατρίδα, Φύλλο εργασίας (<https://movkimolia.gr/2024/11/%ce%b3-%cf%84%ce%ac%ce%be%ce%b7-2%ce%b7-%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-%ce%b8%cf%85%cf%83%ce%af%ce%b1-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%b7%ce%bd-%cf%80%ce%b1%cf%84%cf%81%ce%af%ce%b4%ce%b1.html>)

Αναζήτηση

Αναζήτηση

animation (<https://movkimolia.gr/tag/animation>)

Άλωση (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%ac%ce%bb%cf%89%cf%83%ce%b7>)

Υβρις (<https://movkimolia.gr/tag/%cf%8d%ce%b2%cf%81%ce%b9%cf%82>) Α΄ κλίση (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b1%ce%84-%ce%ba%ce%bb%ce%af%cf%83%ce%b7>)

Ασκήσεις

(<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b1%cf%83%ce%ba%ce%ae%cf%83%ce%b5%ce%b9%cf%82>)

Αφηγηματικές τεχνικές

(<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b1%cf%86%ce%b7%ce%b3%ce%b7%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ad%cf%82-%cf%84%ce%b5%cf%87%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%ad%cf%82>)

Αφηγηματικοί τρόποι (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b1%cf%86%ce%b7%ce%b3%ce%b7%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%bf%ce%af-%cf%84%cf%81%cf%8c%cf%80%ce%bf%ce%b9>)

Αχιλλέας (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b1%cf%87%ce%b9%ce%bb%ce%bb%ce%ad%ce%b1%cf%82>)

Βυζάντιο

(<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b2%cf%85%ce%b6%ce%ac%ce%bd%cf%84%ce%b9%ce%bf>)

Γ 'κλιση (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b3-%ce%84%ce%ba%ce%bb%ce%af%cf%83%ce%b7>)

Γενεαλογικά δέντρα

(<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b3%ce%b5%ce%bd%ce%b5%ce%b1%ce%bb%ce%bf%ce%b3%ce%b9%ce%ba%ce%ac-%ce%b4%ce%ad%ce%bd%cf%84%cf%81%ce%b1>)

Δευτερεύουσες προτάσεις

(<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b4%ce%b5%cf%85%cf%84%ce%b5%cf%81%ce%b5%cf%8d%ce%bf%cf%85%cf%83%ce%b5%cf%82-%cf%80%cf%81%ce%bf%cf%84%ce%ac%cf%83%ce%b5%ce%b9%cf%82>)

Δωρεάν Βιβλία (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b4%cf%89%cf%81%ce%b5%ce%ac%ce%bd-%ce%b2%ce%b9%ce%b2%ce%bb%ce%af%ce%b1>)

Εικονική πραγματικότητα (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%b9%ce%ba%ce%bf%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%cf%80%cf%81%ce%b1%ce%b3%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b9%ce%ba%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1>)

Εκφραστικά μέσα (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%ba%cf%86%cf%81%ce%b1%cf%83%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ac-%ce%bc%ce%ad%cf%83%ce%b1>)

Ελένη (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bb%ce%ad%ce%bd%ce%b7>)

Ελένη- θέατρο (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bb%ce%ad%ce%bd%ce%b7-%ce%b8%ce%ad%ce%b1%cf%84%cf%81%ce%bf>)

Ενότητα 1η Από τον τόπο μου σ' όλη την Ελλάδα (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-1%ce%b7-%ce%b1%cf%80%cf%8c-%cf%84%ce%bf%ce%bd-%cf%84%cf%8c%cf%80%ce%bf-%ce%bc%ce%bf%cf%85-%cf%83%ce%84-%cf%8c%ce%bb%ce%b7-%cf%84%ce%b7%ce%bd-%ce%b5%ce%bb>)

Ενότητα 1η Η Ελλάδα στον κόσμο (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-1%ce%b7-%ce%b7-%ce%b5%ce%bb%ce%bb%ce%ac%ce%b4%ce%b1-%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bd-%ce%ba%cf%8c%cf%83%ce%bc%ce%bf>)

Ενότητα 2η Γλώσσα- Γλώσσες και Πολιτισμοί του κόσμου

(<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-2%ce%b7-%ce%b3%ce%bb%cf%8e%cf%83%cf%83%ce%b1-%ce%b3%ce%bb%cf%8e%cf%83%cf%83%ce%b5%cf%82-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%cf%80%ce%bf%ce%bb%ce%b9%cf%84%ce%b9%cf%83%ce%bc>)

Ενότητα 2η Επικοινωνία στο σχολείο (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-2%ce%b7-%ce%b5%cf%80%ce%b9%ce%ba%ce%bf%ce%b9%ce%bd%cf%89%ce%bd%ce%af%ce%b1-%cf%83%cf%84%ce%bf-%cf%83%cf%87%ce%bf%ce%bb%ce%b5%ce%af%ce%bf>)

Ενότητα 2η Ζούμε με την οικογένεια (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-2%ce%b7-%ce%b6%ce%bf%cf%8d%ce%bc%ce%b5-%ce%bc%ce%b5-%cf%84%ce%b7%ce%bd-%ce%bf%ce%b9%ce%ba%ce%bf%ce%b3%ce%ad%ce%bd%ce%b5%ce%b9%ce%b1>)

Ενότητα 2η Οι πρώτες μέρες σ' ένα νέο σχολείο (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-2%ce%b7-%ce%bf%ce%b9-%cf%80%cf%81%cf%8e%cf%84%ce%b5%cf%82-%ce%bc%ce%ad%cf%81%ce%b5%cf%82-%cf%83%ce%84-%ce%ad%ce%bd%ce%b1-%ce%bd%ce%ad%ce%bf-%cf%83%cf%87>)

Ενότητα 3η Όλοι ίσοι Όλοι διαφορετικοί

(<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-3%ce%b7-%cf%8c%ce%bb%ce%bf%ce%b9-%ce%af%cf%83%ce%bf%ce%b9-%cf%8c%ce%bb%ce%bf%ce%b9-%ce%b4%ce%b9%ce%b1%cf%86%ce%bf%cf%81%ce%b5%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%bf%ce%af>)

Ενότητα 3η Ταξίδι στον κόσμο της Φύσης (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-3%ce%b7-%cf%84%ce%b1%ce%be%ce%af%ce%b4%ce%b9-%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bd-%ce%ba%cf%8c%cf%83%ce%bc%ce%bf-%cf%84%ce%b7%cf%82-%cf%86%cf%8d%cf%83%ce%b7%cf%82>)

Ενότητα 3η Φίλοι για πάντα (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-3%ce%b7-%cf%86%ce%af%ce%bb%ce%bf%ce%b9-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%80%ce%ac%ce%bd%cf%84%ce%b1>)

Ενότητα 4η Διατροφή- Υγεία (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-4%ce%b7-%ce%b4%ce%b9%ce%b1%cf%84%cf%81%ce%bf%cf%86%ce%ae-%cf%85%ce%b3%ce%b5%ce%af%ce%b1>)

Ενότητα 4η Το σχολείο στον χρόνο (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-4%ce%b7-%cf%84%ce%bf-%cf%83%cf%87%ce%bf%ce%bb%ce%b5%ce%af%ce%bf-%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bd-%cf%87%cf%81%cf%8c%ce%bd%ce%bf>)

Ενότητα 5η Ειρήνη Πόλεμος (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-5%ce%b7-%ce%b5%ce%b9%cf%81%ce%ae%ce%bd%ce%b7-%cf%80%cf%8c%ce%bb%ce%b5%ce%bc%ce%bf%cf%82>)

Ενότητα 5η Συζητώντας για την εργασία και το επάγγελμα (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-5%ce%b7-%cf%83%cf%85%ce%b6%ce%b7%cf%84%cf%8e%ce%bd%cf%84%ce%b1%cf%82-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%84%ce%b7%ce%bd-%ce%b5%cf%81%ce%b3%ce%b1%cf%83%ce%af%ce%b1-%ce%ba>)

Ενότητα 6η Ενεργοί πολίτες (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-6%ce%b7-%ce%b5%ce%bd%ce%b5%cf%81%ce%b3%ce%bf%ce%af-%cf%80%ce%bf%ce%bb%ce%af%cf%84%ce%b5%cf%82>)

Ενότητα 6η Ενημερώνομαι και ψυχαγωγούμαι από το διαδίκτυο και άλλες πηγές

(<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-6%ce%b7-%ce%b5%ce%bd%ce%b7%ce%bc%ce%b5%cf%81%cf%8e%ce%bd%ce%bf%ce%bc%ce%b1%ce%b9-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%cf%88%cf%85%cf%87%ce%b1%ce%b3%cf%89%ce%b3%ce%bf%cf%8d>)

Ενότητα 6η Οι δημιουργικές δραστηριότητες στη ζωή μου (<https://monkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-6%ce%b7-%ce%bf%ce%b9-%ce%b4%ce%b7%ce%bc%ce%b9%ce%bf%cf%85%cf%81%ce%b3%ce%b9%ce%ba%ce%ad%cf%82-%ce%b4%cf%81%ce%b1%cf%83%cf%84%ce%b7%cf%81%ce%b9%cf%8c%cf%84>)

Ενότητα 7η Βιώνοντας προβλήματα καθημερινής ζωής (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-7%ce%b7-%ce%b2%ce%b9%cf%8e%ce%bd%ce%bf%ce%bd%cf%84%ce%b1%cf%82-%cf%80%cf%81%ce%bf%ce%b2%ce%bb%ce%ae%ce%bc%ce%b1%cf%84%ce%b1-%ce%ba%ce%b1%ce%b8%ce%b7%ce%bc>)

Ενότητα 7η Τέχνη: μια γλώσσα για όλους (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-7%ce%b7-%cf%84%ce%ad%cf%87%ce%bd%ce%b7-%ce%bc%ce%b9%ce%b1-%ce%b3%ce%bb%cf%8e%cf%83%cf%83%ce%b1-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%8c%ce%bb%ce%bf%cf%85%cf%82>)

Ενότητα 8η Μπροστά στο Μέλλον (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-8%ce%b7-%ce%bc%cf%80%cf%81%ce%bf%cf%83%cf%84%ce%ac-%cf%83%cf%84%ce%bf-%ce%bc%ce%ad%ce%bb%ce%bb%ce%bf%ce%bd>)

Ενότητα 8η Συζητώντας για σύγχρονα θέματα (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b5%ce%bd%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1-8%ce%b7-%cf%83%cf%85%ce%b6%ce%b7%cf%84%cf%8e%ce%bd%cf%84%ce%b1%cf%82-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%83%cf%8d%ce%b3%cf%87%cf%81%ce%bf%ce%bd%ce%b1-%ce%b8%ce%ad%ce%bc>)

Επανάληψη (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b5%cf%80%ce%b1%ce%bd%ce%ac%ce%bb%ce%b7%cf%88%ce%b7>)

Θεωρία (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b8%ce%b5%cf%89%cf%81%ce%af%ce%b1>)

Ινφογράφημα (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b9%ce%bd%cf%86%ce%bf%ce%b3%cf%81%ce%ac%cf%86%ce%b7%ce%bc%ce%b1>)

Κατασκευές (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%ba%ce%b1%cf%84%ce%b1%cf%83%ce%ba%ce%b5%cf%85%ce%ad%cf%82>)

Κωνσταντινούπολη

(<https://movkimolia.gr/tag/%ce%ba%cf%89%ce%bd%cf%83%cf%84%ce%b1%ce%bd%cf%84%ce%b9%ce%bd%ce%bf%cf%8d%cf%80%ce%bf%ce%bb%ce%b7>)

Λατινοκρατία

(<https://movkimolia.gr/tag/%ce%bb%ce%b1%cf%84%ce%b9%ce%bd%ce%bf%ce%ba%cf%81%ce%b1%cf%84%ce%af%ce%b1>)

Μενέλαος (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%bc%ce%b5%ce%bd%ce%ad%ce%bb%ce%b1%ce%bf%cf%82>)

Μνηστήρες (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%bc%ce%bd%ce%b7%cf%83%cf%84%ce%ae%cf%81%ce%b5%cf%82>)

Οδυσσέας (<https://movkimolia.gr/tag/%ce%bf%ce%b4%cf%85%cf%83%cf%83%ce%ad%ce%b1%cf%82>)

Προσδιορισμοί

(<https://movkimolia.gr/tag/%cf%80%cf%81%ce%bf%cf%83%ce%b4%ce%b9%ce%bf%cf%81%ce%b9%cf%83%ce%bc%ce%bf%ce%af>)

Σταυροφορίες (<https://movkimolia.gr/tag/%cf%83%cf%84%ce%b1%cf%85%cf%81%ce%bf%cf%86%ce%bf%cf%81%ce%af%ce%b5%cf%82>)

Το ταξίδι του Οδυσσέα (<https://movkimolia.gr/tag/%cf%84%ce%bf-%cf%84%ce%b1%ce%be%ce%af%ce%b4%ce%b9-%cf%84%ce%bf%cf%85-%ce%bf%ce%b4%cf%85%cf%83%cf%83%ce%ad%ce%b1>)

Φιλοσοφία (<https://movkimolia.gr/tag/%cf%86%ce%b9%ce%bb%ce%bf%cf%83%ce%bf%cf%86%ce%af%ce%b1>)

Ψιθυριστά (<https://movkimolia.gr/tag/%cf%88%ce%b9%ce%b8%cf%85%cf%81%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%ac>)

διαδραστικά

(<https://movkimolia.gr/tag/%ce%b4%ce%b9%ce%b1%ce%b4%cf%81%ce%b1%cf%83%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%ac>)

0:00 / 10:04

Παρακαλώ σεβαστείτε τα πνευματικά δικαιώματα
Φτιαγμένο με ❤️ από Θέμα Graphene (<https://www.graphene-theme.com/>).

This site is protected by wp-copyrightpro.com (<http://wp-copyrightpro.com/>)

